

Matematik A E2020

Uge 44, Forelæsning 2

Afsnit 9.3(fortsat), 9.5

Integralregning:

Bestemte integraler (fortsat), partiel integration

Egenskaber for best. integr. (9.3)

Husk definition:

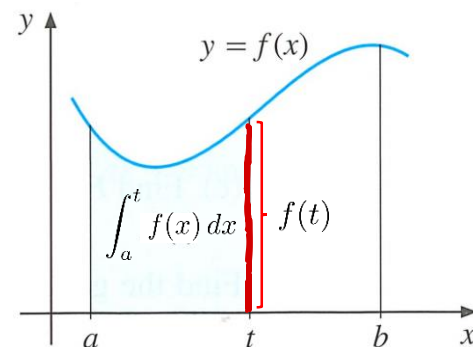
($f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ kontinuert med stamfunktion F)

$$\int_a^b f(x) dx = \left|_a^b F(x) = [F(x)]_a^b = F(b) - F(a)\right.$$

Heraf fås, at der for $a < t < b$ gælder:

$$\frac{d}{dt} \int_a^t f(x) dx = \frac{d}{dt} (F(t) - F(a)) = F'(t) - 0 = f(t)$$

Grafisk for ikke-negativ f :

Generalisering ($a(t)$ og $b(t)$ er differentiable funktioner):

$$\frac{d}{dt} \int_{a(t)}^{b(t)} f(x) dx = f(b(t))b'(t) - f(a(t))a'(t)$$

Bevis: Kædereglen...

$$\begin{aligned} \frac{d}{dt} \left(\int_{a(t)}^{b(t)} f(x) dx \right) &= \frac{d}{dt} \left(F(b(t)) - F(a(t)) \right) = b'(t) F'(b(t)) - a'(t) F'(a(t)) \\ &= \underline{b'(t) f(b(t)) - a'(t) f(a(t))} \quad \square \end{aligned}$$

Øvelse: Lad $g(t) = \int_0^t (x^2 + 2) dx$ og $h(t) = \int_0^{t^2} (x^2 + 2) dx$.

$$f(x) = x^2 + 2$$

Bestem $g'(t)$ og $h'(t)$.

(kun $h'(t)$)

pingo.coactum.de
(185415)

$$g'(t) = f(t) = t^2 + 2$$

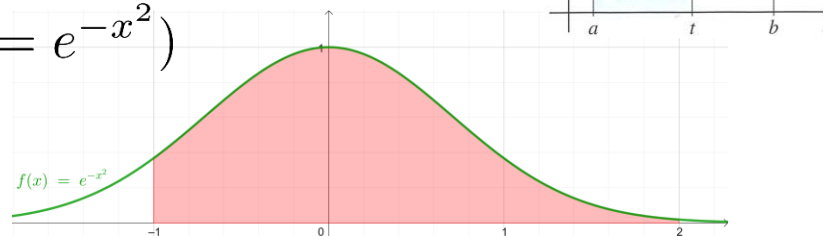
$$h'(t) = f(t^2) \cdot 2t = 0 = \left((t^2)^2 + 2 \right) 2t = \underline{2t^5 + 4t}$$

$$\begin{cases} a(t) = 0 \\ b(t) = t^2 \end{cases}$$

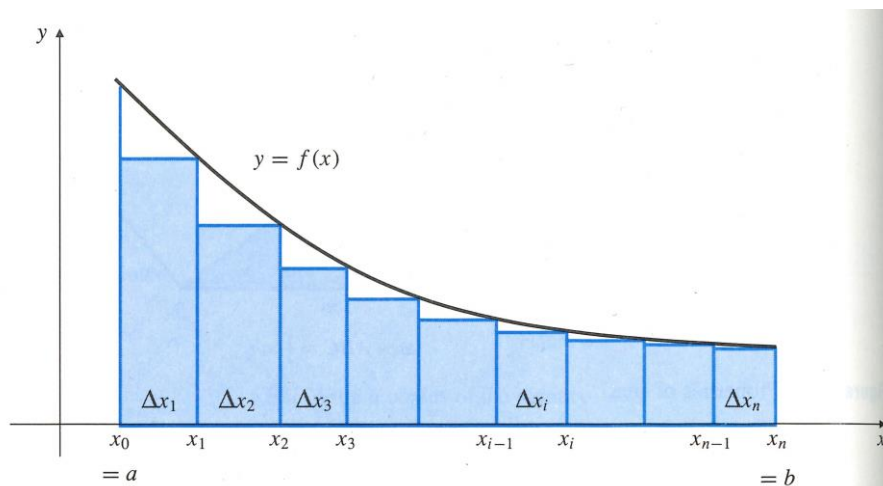
Har enhver kontinuert fkt $f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ en stamfunktion F ?
Og kan vi altid finde en forskrift for F ?

1) Ja (brug arealfunktionen)

2) Nej (fx. $f(x) = e^{-x^2}$)

Kort om ”Riemann-integralet”:

$$\int_a^b f(x) dx$$

defineres som grænseværdien
af ”det blå areal” når
 $n \rightarrow \infty$ og $\max_{i=1, \dots, n} \Delta x_i \rightarrow 0$

Partiel integration (9.5)

Vigtig metode til at bestemme både bestemte og ubestemte integraler!

Vi starter med ubestemte integraler

Lad f og g være differentiable funktioner.

Vi differentierer $f(x)g(x)$ vha produktreglen:

$$(f(x)g(x))' = f'(x)g(x) + f(x)g'(x)$$

Heraf fås... $\int (f'(x)g(x) + f(x)g'(x)) dx = f(x)g(x) + C$

$$\int f(x)g'(x) dx = f(x)g(x) - \int f'(x)g(x) dx + C$$

Partiel integration, ubestemte integraler ((9.5.1), s. 344)

$$\int f(x)g'(x) dx = f(x)g(x) - \int f'(x)g(x) dx$$

Eksempler

$$\int f(x)g'(x) dx = f(x)g(x) - \int f'(x)g(x) dx$$

$$\begin{aligned} f(x) &= x, g'(x) = e^{ax} \\ \int x e^{ax} dx &= x \cdot \left(\frac{1}{a} e^{ax} \right) - \int 1 \cdot \left(\frac{1}{a} e^{ax} \right) dx = \frac{x}{a} e^{ax} - \frac{1}{a} \int e^{ax} dx \\ (a \neq 0) \quad &= \frac{x}{a} e^{ax} - \frac{1}{a} \left(\frac{1}{a} e^{ax} + C_1 \right) = \frac{x}{a} e^{ax} - \frac{1}{a^2} e^{ax} + C \end{aligned}$$

(hvor C er arbitrær konst.)

$$\begin{aligned} \int \ln(x) dx &= \int \ln(x) \cdot 1 dx = \ln(x) \cdot x - \int \frac{1}{x} \cdot x dx \\ &= \ln(x) \cdot x - \int 1 dx = \underline{\ln(x) \cdot x - x + C} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \int x^2 e^{-x} dx &= x^2 (-e^{-x}) - \int 2x (-e^{-x}) dx = -x^2 e^{-x} + 2 \int x e^{-x} dx \\ (a = -1) \quad &= -x^2 e^{-x} + 2(-x e^{-x} - e^{-x} + C_1) \\ &= \underline{-e^{-x}(x^2 + 2x + 2) + C} \end{aligned}$$

Bestemte integraler:

Da $f(x)g(x)$ er stamfunktion til $f'(x)g(x) + f(x)g'(x)$:

$$\int_a^b (f'(x)g(x) + f(x)g'(x)) dx = [f(x)g(x)]_a^b$$

Partiel integration, bestemte integraler ((9.5.2), s. 346)

$$\int_a^b f(x)g'(x) dx = [f(x)g(x)]_a^b - \int_a^b f'(x)g(x) dx$$

Eksempel: $(f(x) = x+1, g'(x) = 2^x)$ $[Husk: 2^x = e^{\ln(2) \cdot x}]$

$$\int_0^1 (x+1)2^x dx = \left[(x+1) \cdot \frac{1}{\ln(2)} 2^x \right]_0^1 - \int_0^1 1 \cdot \frac{1}{\ln(2)} 2^x dx$$

$$= \left[(x+1) \frac{1}{\ln(2)} 2^x \right]_0^1 - \frac{1}{\ln(2)} \left[\frac{1}{\ln(2)} 2^x \right]_0^1$$

$$= \left(\frac{2}{\ln(2)} \cdot 2 - \frac{1}{\ln(2)} \cdot 1 \right) - \frac{1}{\ln(2)} \left(\frac{1}{\ln(2)} \cdot 2 - \frac{1}{\ln(2)} \cdot 1 \right)$$

$$= \frac{3}{\ln(2)} - \frac{1}{(\ln(2))^2} = \frac{3\ln(2) - 1}{(\ln(2))^2}$$

Øvelse:

$$\int f(x)g'(x) dx = f(x)g(x) - \int f'(x)g(x) dx$$

$$\int 6x(1+x)^5 dx$$

$$= 6x\left(\frac{1}{6}(1+x)^6\right) - \int 6\left(\frac{1}{6}(1+x)^6\right) dx$$

← pingo.coactum.de
(185415)

$$= x(1+x)^6 - \int (1+x)^6 dx = x(1+x)^6 - \left(\frac{1}{7}(1+x)^7 + C_1\right)$$
$$= x(1+x)^6 - \frac{1}{7}(1+x)^7 + C$$

Ekstra:
(hvis tid)

$$\int_0^a x 3^x dx = \left[x \frac{1}{\ln(3)} 3^x \right]_0^a - \int_0^a 1 \cdot \frac{1}{\ln(3)} 3^x dx$$

(Se eks. på slide 7)

$$= \left(\frac{a}{\ln(3)} 3^a - 0 \right) - \frac{1}{\ln(3)} \left[\frac{1}{\ln(3)} 3^x \right]_0^a$$
$$= \frac{a \cdot 3^a}{\ln(3)} - \frac{1}{\ln(3)} \left(\frac{1}{\ln(3)} 3^a - \frac{1}{\ln(3)} 3^0 \right)$$
$$= \frac{a \cdot 3^a}{\ln(3)} - \frac{3^a - 1}{(\ln(3))^2}$$

Et sidste eksempel...

Bestem integralet (a er en konstant, $x > 0$)

$$\int \frac{\ln(x^a)}{x} dx = a \int \frac{\ln(x)}{x} dx \stackrel{?}{=} \frac{a}{2} (\ln(x))^2 + C$$

$$\int \frac{\ln(x)}{x} dx = \ln(x) \cdot \ln(x) - \int \frac{1}{x} \cdot \ln(x) dx$$

$$\left[\begin{array}{l} f(x) = \ln(x) \\ g'(x) = \frac{1}{x} \end{array} \right] \text{ Heraf:}$$

$$2 \int \frac{\ln(x)}{x} dx = (\ln(x))^2 + C_1$$

$$\Rightarrow \int \frac{\ln(x)}{x} dx = \frac{1}{2} (\ln(x))^2 + C_2$$

Bemærk: Opgaver med partiel integration kommer i uge 46
(for at udjævne mængden af opgaver)

